Mapes de Patrimoni Cultural

Diputació Barcelona

# Barraca del Colomer

Castellbell i el Vilar

## Ubicació

| | |
|---|---|
| **Comarca:** | Bages |
| **Lloc/Adreça:** | La Boïga |
| **Alçada:** | 393 |

**Coordenades:**

| | |
|---|---|
| **Latitud:** | 41.63454 |
| **Longitud:** | 1.82499 |
| **UTM Est (X):** | 402133 |
| **UTM Nord (Y):** | 4609868 |

## Classificació

| | |
|---|---|
| **Número de fitxa** | 08053 - 178 |
| **Àmbit:** | Patrimoni immoble |
| **Tipologia** | Edifici |
| **Estil / època:** | Popular Modern Contemporani |
| **Segle** | XVIII-XIX |
| **Estat de conservació** | Dolent |
| **Notes de conservació:** | Aquesta barraca es troba al capdamunt d'unes feixes cultivades. El desbrossament i neteja ha mantingut la barraca dempeus. Malauradament la manca de manteniment ha provocat un petit enfonsament de la coberta degut al despreniment d'alguns dels rocs de la corona externa. Valdria la pena conservar-la per la manera en que ha estat construïda. |
| **Protecció** | Legal |
| **Observacions protecció:** | BCIL -Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2015) |
| **Accés** | Fàcil |
| **Ús actual:** | Sense ús |
| **Titularitat** | Privada |
| **Titular:** | 08052A015000090000OI |
| **Autoria de la fitxa** | Jordi Montlló i Laura Bosch |
| **Data de registre de la fitxa:** | ds., 31/12/2016 - 01:00 |

# Descripció

Barraca de pedra seca construïda al capdamunt d'unes feixes conreades, a tocar d'un bosc jove de pi blanc, en la zona coneguda com la Boïga. Es localitza pujant per la carretera que va de Sant Cristòfol al camí de la Calcina, a mà dreta, en el punt quilomètric 3,200.
Es tracta d'una construcció aïllada, d'aspecte rabassut i massís, construïda al fons de la feixa, damunt d'una terrassa marjada. Al davant de la porta hi creix un jove ullastre. És de planta circular, d'1,90 metres de diàmetre interior. Els rocs emprats per a la seva construcció, tot i que força irregulars, són mes grossos a la base i als brancals. Entremig hi ha el pedruscall, en forma de falques que s'han introduït a cops de mall o maceta per evitar que els blocs més grossos es moguin. La porta està orientada a l'est, amb una triple llinda plana i els brancals rectes. Mesura 0, 85 metres d'alçada per una amplada exterior de 0,75 metres i interior de 0,55. Els murs tenen un gruix de 0,75 metres. La coberta és de falsa cúpula, que consisteix en la superposició de filades concèntriques de manera que el radi cada vegada és menor, fins a tancar amb una sola llosa. Tot i que la coberta conserva gran part del pedruscall i terra, la manca de voladís o ràfec i un lleuger moviment estructural de la corona, ha provocat un petit esfondrament de volta. No té cap espitllera ni tinell.

### Observacions:

Aquesta barraca no està inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra.

# Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Castellbell i el Vilar aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterrassar el terreny i també en alguns ponts per facilitar el pas dels torrents.
Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.
La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de

la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

## Bibliografia


MARTÍN i VILASECA, Fèlix i PREIXENS i LLEVADOT, Josep (2005). Les construccions de pedra seca. Inventari de cabanes de volta, balmes murades i aljubs a les terres de Lleida. Pagès editors. Lleida.
QUERALT BOLDÚ, Ramon (2008). Les cabanes de volta de les Borges Blanques. Paisatges, fets i gent. Cossetània edicions. Valls.
RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.
VALLS i PUEYO, Joan (2002). Les construccions de pedra seca al terme de Castellbell i el Vilar; dins Dovella, núm. 78. Manresa, pàgs. 56 - 59.